

1. Съчинителът на житието билъ ученикъ на св. Климент Охридски и живѣлъ въ Дѣволъ, южно отъ Охридското езеро. Въ негово време дѣволски епископъ билъ Марко, който сѫщо така билъ ученикъ на св. Клиmenta: *йже и таکоже сего блаженна го Клиmenta ученикъ быъ.* Съчинителът билъ близъкъ и на св. Наума, защото слушалъ както отъ него, така и отъ Клиmenta да разказватъ за своя животъ въ Мораво-Панония.

2. За написването на житието помогнали личниятъ починъ на съчинителя и особено подканата на епископа Марко, подъ чието ведомство ще да е служелъ той: *се же самъ доноуди се. паче же вѣка мѣ поѹсти.*

3. Съчинителът е живѣлъ презъ края на IX и първата половина на X в., когато, следъ смъртта на Наuma ($\dagger$ 910) и на Клиmenta ($\dagger$ 916), написалъ житието. А понеже българскиятъ господарь Симеонъ е поменатъ съ титла „царь“, трѣбва да се приеме, че и житието е съчинено следъ 924 г., когато Симеонъ е билъ поздравенъ отъ войскитѣ си, предъ цариградските стени, като царь ($\omega\varsigma \betaασιλέας$). Theoph. cont., Bonnae, 407. Възможно е обаче титулътъ „царь“ вм. „князъ“ да е билъ прибавенъ същне отъ преписватѣ на житието.

4. Живитѣ разкази на Клиmenta и Наuma предъ съчинителя дали материалъ на последния да напише житието (*ѣлко же ми сами блаженныи бѣци сказаше*).

5. Светцитѣ, отъ смирение, потаили нѣкои подробности отъ своя животъ (*а дроѹга потайше за смѣреніе*).

6. Отъ ученицитѣ на Методия въ Мораво-Панония, следъ смъртта на последния (885 г.), едини били мъжени отъ еретицитѣ (нѣмско-католишкото духовенство), други продадени като роби въ Венеция на еврейски търговци. И въ пространното Клиmentово житие се твърди, какво онѣзи „отъ пресвитеритѣ и дяконитѣ, които бѣха по-млади, тѣхъ продаваха на юдейтѣ“ (§ XI).

7. Наумъ дошълъ отъ Моравия съ свещенически чинъ. Предъ смъртта си приелъ монашески ликъ, въ какъвто видъ го виждаме изображенъ изъ старитѣ църкви въ Охридско.

8. Продаденитѣ въ Венеция Методиеви ученици били откупени и доведени въ Цариградъ отъ нѣкой византийски